V Prešove objavili renesančný epitaf aj unikátne stredoveké kamenárske diela

Na povale historickej radnice v Prešove sa našiel vzácny renesančný epitaf zo 17. storočia a súbor výnimočných stredovekých kamenárskych prác, ktoré môžu pochádzať z najstaršej stavebnej fázy Konkatedrály sv. Mikuláša. Objavy urobili dobrovoľníci počas upratovacieho festivalu Milujem svoje mesto a odvtedy sa nimi zaoberajú odborníci na históriu, epigrafiu, muzeológiu a pamiatkovú ochranu.Súbor kamenných artefaktov, vrátane stredovekých konzolových hlavíc a renesančného epitafu, sa našiel počas upratovania povaly radnice. Latinský text na epitafe odhalil, že náhrobný kameň patril Petrovi Molnárovi z Budína, občanovi a senátorovi Košíc, ktorý zomrel 14. augusta 1644 vo veku 66 rokov. V roku 1646 ho dala vyhotoviť jeho vdova Justína Braunová.Archívny výskum zatiaľ nepotvrdil, že by Peter Molnár vlastnil nehnuteľnosť v Prešove, takže otázka, ako sa epitaf dostal na prešovskú radnicu, zostáva otvorená – možno súvisí so zbierkou historických predmetov uloženou na radnici už v 19. storočí.Kamenná doska s rozmermi 62 × 85 × 9,5 cm nesie vysoký reliéf erbu Petra Molnára a rolwerkovú kartušu s informáciami o objednávateľke. Nález je pozoruhodne dobre zachovaný, prakticky bez stôp erózie, čo vyvoláva otázku, či bol epitaf vôbec niekedy osadený na pôvodné miesto.Dobrovoľníci objavili aj ďalšie kamenné články, ktoré neskôr obhliadli a zdokumentovali zástupcovia Pamiatkového úradu SR a Krajského pamiatkového úradu v Prešove. Ide o antropomorfné kamenné hlavice klenbových prípor či konzol rebrovej klenby datované do prvej polovice 14. storočia, na ktorých mimoriadnu hodnotu upozornil aj múzejník Samuel Bruss. Na niektorých hlaviciach sa zachovali reliéfy mužských tvárí s fúzmi a bradami, jedna vo výnimočnej kvalite s presne modelovanými detailmi. Na povrchu sú dodnes čitateľné stopy po nástrojoch – špicoch, dvojšpicoch aj dlátach, ktoré stredovekí kamenári používali pri opracovaní kameňa.Pôvod prvkov nie je definitívne potvrdený, no, odborníci predpokladajú, že mohli patriť k nosnému systému rebrovej klenby pôvodného farského Kostola sv. Mikuláša, ktorého výstavba sa začala okolo roku 1347. Dnešnú podobu monumentálneho trojlodia získal kostol pri prestavbe v rokoch 1502 – 1515. V interiéri konkatedrály sa dodnes zachovali staršie gotické prvky, ktoré ponúkajú zaujímavé paralely k nálezom z radnice.Podkrovie historickej radnice, jednej z najvýznamnejších pamiatok Prešova, dlhodobo slúžilo aj ako úložisko stavebných a umeleckých fragmentov odstránených pri prestavbách mesta. Mesto plánuje pokračovať vo výskume nálezov v spolupráci s pamiatkarmi a historikmi a po zdokumentovaní a konzervovaní chce epitaf aj kamenné hlavice vystaviť v priestoroch radnice.Objavy z povaly dokazujú, že história Prešova dokáže prekvapiť aj po stáročiach – stačí otvoriť dvere do zabudnutého priestoru.Mgr. Branislav Švorc, PhD., Útvar kultúry a cestovného ruchu MsÚ Prešov